

ТАҚРИЗИ

роҳбари илмӣ ба диссертатсияи номзадии Фаттона Бадахш дар мавзӯи «Чанбаҳои таърихӣ ва иҷтимоӣ дар осори Мӯъмин Қаноат ва Восифи Бохтарӣ (таҳқиқи қиёсӣ)» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои филология аз рӯйи ихтисоси 10.01.01- Адабиёти тоҷик пешниҳод шудааст.

Диссертатсияи номзадии Фаттона Бадахш ба мавзӯи муҳими илми адабиётшиносии муосир, муқоисаи чанбаҳои таърихӣ ва иҷтимоӣ дар осори Мӯъмин Қаноат ва Восифи Бохтарӣ бахшида шудааст.

Фаттона Бадахш фориғултахсили факултети забон ва адабиёти форсии дари Донишгоҳи Балхи Ҷумҳурии Исломии Афғонистон (2009) ва хатмкардаи шӯбаи магистратураи (2015) Донишгоҳи мазкур буда, соли 2017 ба аспирантураи назди кафедраи назария ва таърихи адабиёти ДДОТ ба номи Садриддин Айнӣ (ш.рӯзона) шомил гардидааст. Аз шогирдони фаъол ва лаёқатманд махсуб ёфта, дар таҳлил, таҳқиқ ва баррасии масъалаҳои адабиётшиносӣ, бахусус таҳлили қиёсии чанбаҳои таърихӣ ва иҷтимоии осори Мӯъмин Қаноат ва Восифи Бохтарӣ лаёқати хоса зоҳир намудааст. Аз муҳтавои мақолаҳо ва диссертатсияи илмии муаллиф пайдост, ки ӯ ҳунар ва тавоноии қор қардан бо сарчашмаву маъхазҳои илмиву адабирӣ дошта, метавонад аз он хулосаҳои дуруст ва воқеии илмиро пешниҳод намояд. Диссертант дар баррасии масъалаҳои таҳқиқ, мушаххас муайян намудани ҳадаф ва вазифаҳои пажӯҳишгар, меъёр ва усулҳои таҳқиқ дар диссертатсия, инчунин нуқтаҳои асосӣ ва меҳварии масоили ба дифоъ пешниҳодшаванда маҳорат ва қудрати ҷудо намудани нуқтаҳои асосии масъалаи таҳқиқро доро буда, метавонад аз маводи фаровони илмӣ зарурӣ ва муҳимро ҷудо намояд.

Маълум аст, ки Мӯъмин Қаноат ва Восифи Бохтарӣ аз шоирони пештоз ва таҳаввулгарое мебошанд, ки доир ба осор ва зиндагии онҳо таҳқиқ ва пажӯҳишҳои зиёде сурат гирифта, ба анҷом расидааст.

Ҷойгоҳ ва мақоми Мӯъмин Қаноат ва Восифи Бохтарӣ дар таърих адабиёти муосири ду кишвар-Тоҷикистону Афғонистон пеш аз ҳама, дар

чараёни ташаккул ва таҳаввули шеъри Тоҷикистону Афғонистон хеле муҳим ва бо аҳамият буда, хусусиятҳои хоси дидгоҳҳои онҳо, ба вижа рӯйдодҳои зиндагӣ ва арзишҳои иҷтимоӣ дар осори онҳо муайян мешавад. Ин ду адиби донишманд ва мутабаҳхир бо онки аз шоирони мутааххид ва машҳур ба ҳисоб меоянд, мутаассифона, баррасии қиёсии эҷодиёти онҳо мавриди пажӯҳишҳои амиқ ва ҳаматарафа қарор нагирифтааст. Ҳол он ки чеҳраи хоси шоирии онҳо ифодагари як давраи муҳими таҳаввулоти мундариҷавӣ ва шаклии шеъри имрӯз буда, муайян намудани хусусиятҳои фардии эҷодӣ ва ҷойгоҳи онҳо дар чараёни адабӣ, пеш аз ҳама шиноخت ва арзёбии хусусияти идроки бадеӣ ва усули ҷаҳоншиносии онҳо мебошад. Барои ба ин ҳадаф ноил шудан мебошад нахуст ба ошкор сохтани ангеҷаҳои ибтидоӣ сӣсӣ ва ҳунарии чараёни адабӣ тавачҷуҳ кард, сипас нақши онҳоро дар алоқамандӣ бо пайвандҳои дохилӣ, ки маҳсули фаъолиятҳои адабист, муайян намуд. Бинобарон ин рисола ба баррасӣ ва таҳқиқи ҷанбаҳои таърихиву иҷтимоии ин ду адиб ба сурати муқоисавӣ бахшида шуда, тафовутҳо ва шабоҳатҳои осори ин ду шоир нақд ва баррасӣ гардидааст. Ҳамчунин шеъри муосири тоҷик дар даҳаи солҳои шаста асри XX бо шеъри муосири Афғонистон чи ҳамгунӣ ва ноҳамгунӣ дошта, ин чараёнро Восифи Бохтарӣ ва Мӯъмин Қаноат чи гуна пеш бурдаанд, мавриди таҳлилу арзёбӣ қарор мегирад.

Аҳамияти таҳқиқии рисола дар он аст, ки қиёсан баррасӣ намудани эҷодиёти Мӯъмин Қаноат ва Восифи Бохтарӣ аз лиҳози ҷанбаҳои таърихӣ ва иҷтимоӣ, ба вижа анвои шеърӣ, хусусиятҳои асосӣ ва шабоҳатҳои мавзӯӣ ва мундариҷавии ғазалиёт, мақом ва ҷойгоҳи ғазал дар ашъори онҳо, дoston ва таҳаввули сохтори он дар ашъори Мӯъмин Қаноат ва Восифи Бохтарӣ, сабк ва хусусиятҳои бадеии ашъори онҳо дар адабиётшиносии Тоҷикистону Афғонистон бори аввал ба миён гузошта шуда, таҳқиқи тоза ва нав аст.

Арзиши назарӣ ва амалии диссертатсия аз он иборат аст, ки диссертатсия ба сифати нахустин пажӯҳиш ва баррасии муфассали илмӣ маҳсуб ёфта, ҳангоми пажӯҳиш ва таҳқиқи паҳлуҳои гуногуни эҷодиёти Мӯъмин Қаноат ва Восифи Бохтарӣ ба ўнвонҷӯёну муҳаққиқон ёрӣ расонида, мавод ва хулосаҳои рисолаҳо ҳангоми таълифи китобҳои дарсии мактабҳои миёна ва олий, асарҳои илмӣ, дастурҳои таълимӣ метавон истифода кард. Ҳамчунин рисола дар таълими фанҳои таърихи адабиёти форсӣ (эронӣ, тоҷику афғон), таърихи робитаҳои адабӣ, таърихи тарҷума, семинар ва курсҳои таҳассусӣ, таълифи рисолаҳои хатми бакалавриату магистрӣ, иншоӣ рефератҳо ба устодон, шогирдону магистрантон ва докторантони донишгоҳу донишқадаҳои Тоҷикистону Афғонистон ва ҳатто Эрон мусоидат карда метавонад.

Диссертатсия дар заминаи усулҳои муқоисавӣ, усулҳои муқоисавии илмиву таърихӣ, инчунин дар тадқиқот аз дастурҳои назарии донишмандони ватаниву хориҷӣ ва муҳаққиқони таърихи адабиёт ва назарияи он ба кор рафтааст.

Навгониҳои диссертатсия дар он инъикос ёфтааст, ки дар диссертатсия нахустин бор дар адабиётшиносии Тоҷикистону Афғонистон нахустин тадқиқоти илмӣ оид ба баррасии татбиқи ҷанбаҳои таърихӣ-иҷтимоии осори Восифи Бохтарӣ (шоири муосири Афғонистон) ва Мӯъмин Қаноат, махсусан дар анвои шеърӣ, мақом ва ҷойгоҳи ғазал дар ашъори эшон, дoston ва таҳаввули сохтори он, забон ва тарзи баён, вазн, қофия, радиф, хусусиятҳои бадеӣ, умумият ва тафовут дар мавзӯъ ва мундариҷаи ашъори онҳо ихтисос дода шуда, мавриди баррасии қиёсӣ қарор гирифтаанд.

Диссертант ба ҳадаф ва вазифаҳои, ки дар назди худ гузоштааст, дастрас гардидааст. Аз муҳтавои диссертатсия бармеояд, ки он бо сабку шеваи хуби илмӣ иншо шуда, дар мақолаҳои илмии инъикос гардидааст. Вобаста ба мавзӯъ аз тарафи ўнвонҷӯӣ 3 мақола ҷоп гардидааст, ки онҳо дар маҷаллаҳои, ки дар ҚОА ФР ва Тоҷикистон

номнавис шудаанд, ба таъб расидаанд. Ҳамчунин натиҷаи тадқиқот дар конференсияҳои илмӣ ироа гардидаанд.

Диссертатсияи Фаттона Бадахш «Ҷанбаҳои таърихӣ ва иҷтимоӣ дар осори Муъмин Қаноат ва Восифи Бохтарӣ (таҳқиқи қиёсӣ)» кори ба анҷом расида буда, ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ аст ва муаллифи он ба гирифтани унвони илмии номзади илмҳои филология аз рӯйи ихтисоси 10.01.01.- Адабиёти тоҷик шоиста аст.

Доктори илмҳои филология,
профессори кафедраи назария ва
таърихи адабиёти тоҷики
Донишгоҳи давлатии омӯзгории
Тоҷикистон ба номи Садриддин
Айнӣ

Худойодов Аъзам Овлододович

Суроға: 734035, Ҷумҳурии
Тоҷикистон, ш. Душанбе, кӯчаи
Х.Мирзоев 1, гузаргоҳи 3.
Тел: (992) 919328220
e-mail: khudoidodov1959@mail.ru

Имзои профессор А. О.
Худойодовро тасдиқ мекунам

Сардори раёсати кадрҳои
Донишгоҳи давлатии омӯзгории
Тоҷикистон ба номи Садриддин
Айнӣ

23.06.2019

Назаров Д. Қ.